

*Granskning av
årsredovisning
2015*

Vilhelmina kommun

Anneth Nyqvist
Certifierad kommunal
revisor

Mars 2016

Innehållsförteckning

1.	Sammanfattning	1
2.	Inledning	2
2.1.	Bakgrund	2
2.2.	Revisionsfråga och metod	2
2.3.	Revisionskriterier	3
3.	Granskningsresultat	4
3.1.	Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning	4
3.1.1.	Förvaltningsberättelse	4
3.1.1.1.	Översikt över utvecklingen av verksamheten	4
3.1.1.2.	Investeringsredovisning	5
3.1.1.3.	Driftredovisning	5
3.1.2.	Balanskrav	6
3.1.3.	God ekonomisk hushållning	6
3.1.3.1.	Finansiella mål	6
3.1.3.2.	Mål för verksamheten	7
3.1.4.	Nämndernas redovisning av sitt uppdrag	7
3.2.	Rättvisande räkenskaper	7
3.2.1.	Resultaträkning	7
3.2.2.	Balansräkning	8
3.2.3.	Kassaflödesanalys	9
3.2.4.	Sammanställd redovisning	9
3.2.5.	Tilläggsupplysningar	9

1. Sammanfattning

Vi bedömer att årsredovisningen huvudsakligen redogör för **utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen**.

Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans (KL 8:5 a-b). Kommunens resultat uppgår till -17,6 mnkr för 2015. I resultatet ingår inlösen av pensionsrätter motsvarande 25,4 mnkr vilka har exkluderats i balanskravsavstämningen. Balanskravsresultat uppgår därmed till +7,8 mnkr. Det bör dock noteras att i resultatet ingår även AFA-medel motsvarande 4,5 mnkr.

Jämfört med upprättade helårsprognos i delårsrapporten per augusti har balanskravsresultatet förbättrats med 35 mnkr. Vi bedömer att det finns stora brister i prognossäkerheten och att det kan innebära att trovärdigheten till prognoser försämras.

Vi bedömer den finansiella måluppfyllelsen som svag då kommunen inte når något av de fyra finansiella målen.

Vi bedömer verksamhetsmålen uppfyllelse som svag då tre av 17 mål uppfylls. Ett av målen uppfylls inte medan övriga mål antingen inte kan mätas förrän 2018 eller så saknas jämförelsetal för 2015.

Vi bedömer vidare att årsredovisningen i allt väsentligt uppfyller kraven på **rättvisande räkenskaper**, med de undantag som redovisas nedan, och är upprättad enligt god redovisningssed.

Vi vill särskilt framhålla att specifikationer och underlag till balansräkningen håller en mycket hög kvalitet.

Kommunen avviker i väsentlig mening från god redovisningssed avseende värderingsfrågor enligt följande:

- RKR:s rekommendation nummer 11.4 Materiella anläggningstillgångar. Kommunen har inte påbörjat införandet av komponentavskrivning vilket innebär att kommunen avviker från god redovisningssed och att det finns betydande osäkerheter i redovisningen av materiella anläggningstillgångar och avskrivningar.
- RKR:s rekommendation 18 Intäkter och avgifter, Kommunen bruttoredovisar inte investeringsinkomster.

Kommunen avviker i väsentlig mening från god redovisningssed vad beträffar tilläggsupplysningar enligt följande:

- RKR:s rekommendation 8.2 Sammanställd redovisning. Noter för bolagen redovisas inte i den sammanställda redovisningen utan endast per bolag. Särskild upplysningar enligt rekommendationen saknas.

2. Inledning

2.1. Bakgrund

I den kommunala redovisningslagen (KRL) regleras externredovisningen för kommuner och landsting. I lagen finns bestämmelser om årsredovisningen. Vidare regleras den kommunala redovisningen av uttalanden från Rådet för kommunal redovisning (RKR) och i tillämpliga delar av Redovisningsrådet och Bokföringsnämndens normering.

Revisionsobjekt är Kommunstyrelsen som enligt kommunallagen är ansvarig för årsredovisningens upprättande.

När det gäller nämndernas redovisning, skall den enligt kommunallagen utformas på det sätt som fullmäktige bestämmer.

2.2. Revisionsfråga och metod

Revisorerna har bl. a. till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift bedöms om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning (kap 3 – 8). Vidare ska revisorerna enligt kommunallagen (9:9a) avge en skriftlig bedömning av om resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen ska biläggas årsbokslutet. Detta sker inom ramen för upprättandet av revisionsberättelsen.

Granskningen, som sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv, ska besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen? Med verksamhetens utfall avses utfallet i förhållande till fastställda mål och ekonomiska ramar.
- Har balanskravet uppfyllts och hanteras eventuella underskott i enlighet med balanskravets regler?
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande? Med rättvisande avses följsamhet mot lag, rekommendationer och god redovisningssed.

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- förvaltningsberättelse (inkl. drift- och investeringsredovisning)
- resultaträkning
- kassaflödesanalys
- balansräkning
- sammanställd redovisning

Bilagor och specifikationer till årsredovisningens olika delar har granskats.

Vi har även bedömt kommunens ekonomiska ställning och utveckling, efterlevnaden av balanskravet och om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om. Granskning av resultatsammanställning för VA-verksamheten och renhållningsverksamheten omfattas inte av denna granskning.

Nämndernas redovisning av sitt uppdrag har inte granskats inom ramen för årsredovisningen utan ingår istället i granskningen av den övergripande ansvarsutövningen (se rapport Ansvarsprövning 2015 – översiktlig granskning av kommunstyrelsen och nämnderna).

Granskningen har utförts enligt god revisionsledning för kommuner och landsting. Det innebär att granskningen planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Med rättvisande bild menas att årsredovisningen inte innehåller fel som påverkar resultat och ställning eller tilläggsupplysningar på ett sätt som kan leda till ett felaktigt beslutsfattande. Granskningen omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i årsredovisningen. Då vår granskning av den anledningen inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda brister kan förekomma. Vårt uppdrag omfattar inte en granskning och prövning om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig.

Granskningen har introducerats genom kontakter och samplanering med kommunens ekonomikontor. Granskningen har utförts enligt god revisionsledning med utgångspunkt i SKYREV:s utkast ”Vägledning för redovisningsrevision i kommuner och landsting”. Vägledningen baseras på ISA (International Standards on Auditing). Som framgår av vägledningen kan implementeringen ske successivt varför tillämpliga ISA helt eller delvis har följts beroende på om vägledningen har beaktats i årets revisionsplan. Granskningen har skett genom intervjuer, dokumentgranskning, granskning av räkenskapsmaterial och i förekommande fall registeranalys.

Vår granskning och våra synpunkter baseras på den årsredovisning som kommunstyrelsen fastställer årsredovisningen 2016-03-14 och fullmäktige behandlar årsredovisningen 2016-04-18.

Rapportens innehåll har sakgranskats av ekonomichef.

2.3. Revisionskriterier

Kommunstyrelsen är ansvarig för upprättandet av årsredovisningen som enligt 8 kap 18 § KL ska godkännas av kommunfullmäktige.

Granskningen av årsredovisningen innebär en bedömning av om rapporten följer:

- Kommunallagen
- Kommunal redovisningslag
- Rekommendationer från rådet för kommunal redovisning
- Fullmäktiges beslut om god ekonomisk hushållning

3. Granskningsresultat

3.1. Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning

3.1.1. Förvaltningsberättelse

3.1.1.1. Översikt över utvecklingen av verksamheten

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att förvaltningsberättelsens översikt och upplysningar i all väsentlighet överensstämmer med kraven i KRL.

Analys och rättvisande bedömning av ekonomi och ställning

Analysen av årets resultat och den ekonomiska ställningen ger en rättvisande bild. Förvaltningsberättelsen ger ingen beskrivning av hur ekonomin utvecklas de närmaste åren.

Förvaltningsberättelsen innehåller uppgifter om pensionsåtagande och pensionsmedelsförvaltning. Under avsnittet ”Måluppfyllelse utifrån mål uppsatta i budget- och strategiplan 2015-2017” beskrivs och redovisas finansiella nyckeltal som ger uttryck för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet.

Utvärdering av ekonomisk ställning

Enligt kommunala redovisningslagen 4:5 skall förvaltningsberättelsen innehålla en utvärdering av kommunens ekonomiska ställning. I förvaltningsberättelsen återfinns en utvärdering under avsnittet ”Finansiell ställning”. Vi vill framhålla att för att en utvärdering skall kunna ske bör mål för den finansiella ställningen anges. I dagsläget finns målsättningar kopplade till god ekonomisk hushållning ur ett finansiellt perspektiv men vi anser att det är oklart om dessa även är tillämpliga vid utvärdering av kommunens ekonomiska ställning.

Händelser av väsentlig betydelse

I förvaltningsberättelsen redovisas inte på ett tydligt sätt väsentliga händelser som inträffat under och delvis efter räkenskapsåret.

Förväntad utveckling

Av årsredovisningen framgår i viss omfattning den förväntade utvecklingen inom olika verksamheter. Kopplingen bör göras tydligare till hur detta kommer att påverka kommunens ekonomi och prioriteringar inom olika områden.

Väsentliga personalförhållanden

Den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaro redovisas enligt KRL 4:1 a, det vill säga frånvaron specificeras på lång- och korttidsfrånvaro, män och kvinnor samt åldersindelad. I övrigt lämnar den personalekonomiska redovisningen ett flertal uppgifter om personalen i form av diagram och verbal information.

Gemensam förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen saknar en beskrivning av den samlade kommunala verksamhetens organisation och särskilda upplysningar om ekonomi och verksamhet i koncernföretagen i enlighet med RKR 8.2. Upplysning lämnas om koncernföretagens resultat men noter saknas och de finns endast i respektive bolags årsredovisningar.

Pensionsredovisning

I förvaltningsberättelsen redovisas upplysningar om pensionsmedel och pensionsförpliktelser i enlighet med RKR 7.1 som en del av uppföljningen av fullmäktiges föreskrifter om förvaltningen av pensionsmedel.

Upplysningar har även lämnats i årsredovisningen om särskild avtalspension och visstidspensioner i enlighet med RKR 2.1. Antalet personer med särskilda pensionsavtal framgår i förvaltningsberättelsen.

Andra förhållanden som har betydelse för styrning och uppföljning av verksamheten

Detta område avser information och analys rörande prestationer, kvalitet och mål. Hur kommunstyrelse och nämnder arbetar med styrning och uppföljning bör även beskrivas i förvaltningsberättelsen.

3.1.1.2. Investeringsredovisning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att investeringsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av årets investeringar.

Investeringsbudget inklusive tilläggsanslag uppgår till 31,5 mnkr och utfallet till 23,6 mnkr. För att förtydliga investeringsredovisningen bör uppgifter om de större investeringsprojekten lämnas.

3.1.1.3. Driftredovisning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att driftredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av hur utfallet förhåller sig till fullmäktiges budget.

Nämndernas budgetavvikelse samt förändringen från avvikelsen i prognosen per sista augusti redovisas i tabellen nedan:

Driftredovisning per nämnd, mnkr	Utfall	Budget	Prognos	Budgetavvikelse	Prognosavvikelse
Kommunstyrelse	-81905	-87458	-88862	5553	6957
Utbildningsnämnd	-185590	-191386	-199896	5796	14306
Socialnämnden	-199355	-177985	-199821	-21370	466
Plan- och miljönämnd	-826	-2155	-1326	1329	500
Summa nämnderna	-467676	-458984	-489905	-8692	22229

Utfallet är totalt för nämnderna 22,2 mnkr bättre än prognosen. Det är utbildningsnämnden och kommunstyrelse som redovisar de stora förändringarna.

Styrelsen har lämnat förklaring till de stora förändringarna jämfört med prognosen och det är återbetalning från Länstrafiken och VIFAB som är det största förklaringarna.

Inom utbildningsnämnden är de största förklaringarna den förändrade redovisningen av semester- och ferielöneskuld har försvårat tolkning och analyser vid upprättandet av prognosen samt att fördelningen av schablonbidraget från Migrationsverket inte var klar vid upprättande av delårsrapporten. Vi menar att en prognosavvikelse i denna storleksordning riskerar att medföra en låg trovärdighet för prognoser framöver.

3.1.2. Balanskrav

Bedömning och iakttagelser

Vi instämmer inte i kommunens bedömning av om balanskravet har uppfyllts. Avstämning av årets resultat enligt balanskravets bestämmelser har skett enligt 4 kapitlet i kommunal redovisningslag. Kommunen har exkluderat inlösen av pensionsförmåner vid avstämningen.

Årets balanskravsresultat innebär att det negativa balanskravsresultatet för 2014 kan återställas i sin helhet.

3.1.3. God ekonomisk hushållning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer den finansiella måluppfyllelsen som svag.

Vi bedömer utifrån årsredovisningens återrapportering verksamhetsmålen uppfyllelse som svag.

Vi saknar en sammanfattande bedömning av verksamhetsmålen och även en bedömning av om kommunen uppnår en god ekonomisk hushållning eller inte.

3.1.3.1. Finansiella mål

I årsredovisningen görs en överskådlig avstämning mot kommunens finansiella mål som fastställts i budget 2015:

Finansiellt mål, fastställt av fullmäktige i budget 2015	Utfall 2015	Måluppfyllelse, KS bedömning
Skatteintäkter och generella statsbidrag ska årligen täcka löpande driftkostnader.	Resultatet uppgår till -17 mnkr	Nej, målet är inte uppfyllt
Amorteringar 2015 ska uppgå till minst 6,8 % årligen, 3,9 mnkr	Amorteringarna uppgår till 3,7 mnkr.	Nej målet är inte uppfyllt.
Soliditeten ska lägst uppgå till 73 % som långstiktigt mål.	Soliditeten uppgår till 68 %.	Nej målet är inte uppfyllt.
Likviditeten ska uppgå till minst 30 mnkr i genomsnitt per månad.	I januari, april, aug-nov understiger likviditeten 30 mnkr,	Nej målet är inte uppfyllt.

Inget av de fyra finansiella målen uppnås för 2015. Vi menar att kommunen bör ta ställning till om resultatmålet ska avse årets resultat eller balanskravsresultat.

3.1.3.2. Mål för verksamheten

Kommunfullmäktige har fastställt 17 verksamhetsmål som följs upp i förvaltningsberättelsen. Tre av målen uppnås och ett uppnås medan övriga inte kan mätas då uppgifter för jämförelse kommer först sommaren 2016 samt att en del mål ska mätas först 2018.

3.1.4. Nämndernas redovisning av sitt uppdrag

Av KL 3:15 framgår att nämnderna ska redovisa till fullmäktige hur de fullgjort sina uppdrag och fullmäktige beslutar om omfattningen av redovisningen och formerna för den.

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att nämndernas redovisningar innehåller redovisning av utfallet av årets verksamhet i förhållande till fastställda mål och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten.

3.2. Rättvisande räkenskaper

3.2.1. Resultaträkning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att resultaträkningen uppfyller KRL:s krav och i övrigt är upprättad i enlighet med god redovisningssed.

Vi bedömer att resultaträkningen, med undantag av redovisningen av materiella anläggningstillgångar, ger en i allt väsentligt rättvisande bild av årets resultat.

Nedan redovisas resultaträkningens utfall jämfört med föregående år och prognos.

Resultaträkning	Utfall 2015	Utfall 2014	Budget 2015	Prognos 2015
Verksamhetens intäkter	173 519	184 941	198 283	202 922
Jämförelsestörande intäkt	4 509			4 509
Verksamhetens kostnader	-628 448	-628 430	-649 746	-698 698
Jämförelsestörande kostnad	-25 441			
Avskrivningar	-16 928	-16 766	-17 600	-16 631
Verksamhetens nettokostnader	-492 789	-460 255	-469 063	-507 898
Skatteintäkter	263 079	258 203	263 977	263 441
Generella statsbidrag och utjämning	207 107	194 773	207 091	206 897
<i>Summa skatter och statsbidrag</i>	<i>470 186</i>	<i>452 976</i>	<i>471 068</i>	<i>470 338</i>
Finansiella intäkter	8 776	6 717	12 050	8 256
Finansiella kostnader	-3 785	-6 566	-12 881	2 651
Årets resultat	-17 612	-7 128	1 174	-26 653

I årets resultat ingår två jämförelsestörande poster. AFA-medel motsvarande 4,5 mnkr och pensionsinlösen motsvarande 25,4 mnkr. Vi anser att de bör särredovisas enligt tabellen ovan.

Årets resultat har minskat med 10,5 mnkr sedan 2014. Om man istället ser till balanskravsresultatet, (pensionsinlösen har exkluderats), uppgår resultatet till +7,7 mnkr. Detta innebär att resultatet har förbättrats med 14,8 mnkr. Om även AFA-medel exkluderas har resultatet förbättrats med 10,3 mnkr.

Skatteintäkter och statsbidrag har ökat med 17,2 mnkr. Verksamhetens nettokostnader har ökat med 7,1 mnkr och finansnettot har förbättrats med 4,8 mnkr.

Om AFA-medel exkluderas har verksamhetens nettokostnader ökat med 11,6 mnkr. Fortfarande har skatteintäkter och statsbidrag ökat mer än kostnaderna vilket är positivt.

Utfallet har förbättrats med 35 mnkr sedan prognosen om man ser till balanskravsresultatet. Nämndernas resultat har förbättrats med totalt 22,2 mnkr, finansnettot har förbättrats med 6,4 mnkr och resterande ca 6 mnkr avser olika finansiella poster. Vi har under driftredovisningen kommenterat att den dåliga prognossäkerheten innebär att trovärdigheten i prognoser kan försämrats.

3.2.2. Balansräkning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att balansräkningen, med undantag av redovisningen av materiella anläggningstillgångar i allt väsentligt ger en rättvisande bild av tillgångar, avsättning, skulder och eget kapital.

Balansräkningen är uppställd enligt KRL och omfattar tillräckliga noter.

Bilagor och specifikationer håller en mycket hög kvalitet och är lätta att följa.

Från och med 2014 finns ett specifikt krav på komponentavskrivning av kommunens materiella anläggningstillgångar (RKR 11.4). Kommunen har inte påbörjat införandet av komponentavskrivning vilket innebär att kommunen avviker från god redovisningssed som den kommer till uttryck i RKR 11.4 Materiella anläggningstillgångar samt att det finns betydande osäkerheter i redovisningen av materiella anläggningstillgångar och avskrivningar.

Avsättningar för pensioner redovisas i enlighet med bestämmelserna i den kommunala redovisningslagen vilket medför att pensionsförmåner intjänade före år 1998 redovisas som en ansvarsförbindelse.

Vår bedömning är att, med undantag av materiella anläggningstillgångar, tillgångarna, avsättningarna och skulderna existerar, är fullständigt redovisade, rätt periodiserade och har värderats enligt principerna i KRL.

3.2.3. *Kassaflödesanalys*

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att kassaflödesanalysen redovisar kommunens finansiering och investeringar. Kassaflödesanalysen hänvisar inte till några noter.

Överensstämmelse finns med motsvarande uppgifter i övriga delar av årsredovisningen.

3.2.4. *Sammanställd redovisning*

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att den sammanställda redovisningen ger en helhetsbild av kommunens ekonomiska ställning och åtaganden. Beskrivning av metod för konsolideringen av underliggande enheter saknas liksom noter till resultat- och balansräkningens poster. Det saknas även uppgifter om den samlade verksamhetens utveckling, personalförhållanden och förhållanden av betydelse för styrning och uppföljning. Vidare ska det lämnas upp upplysningar om ägartillskott, koncernbidrag, utdelningar, köp och försäljning samt fordringar, skulder och andra förpliktelser mellan enheterna i den kommunala koncernen. Till de särskilda upplysningarna hör även en analys av den ekonomiska utvecklingen i företagen, bl.a. innehållande en bedömning av affärs- och marknadsrisker samt finansiella risker.

3.2.5. *Tilläggsupplysningar*

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att årsredovisningens tilläggsupplysningar uppfyller KRL:s krav och i övrigt lämnas i enlighet med god redovisningssed, innebärande att:

- Tillämpade redovisningsprinciper beskriver varje särskild redovisningsprincip och eventuella förändringar av dessa som årsredovisningens intressenter måste känna till för att rätt förstå årsredovisningens innehåll.
- Viktiga uppgifter och poster i förvaltningsberättelse, resultat- och balansräkning samt kassaflödesrapport specificeras och preciseras i notupplysningar som krävs i KRL respektive RKR:s rekommendationer samt god redovisningssed i övrigt.

Följande rekommendationer har dock kommunen inte följt fullt ut:

- 11.1 Materiella anläggningstillgångar, kommunen tillämpar inte komponentavskrivning.
- 8.2 Sammanställd redovisning, kommunen uppfyller inte kraven på tilläggsupplysningar enligt rekommendationen.
- 18 Redovisning av intäkter från avgifter, bidrag och försäljning. Kommunen bruttoredovisar inte investeringsbidrag i enlighet med rekommendationen.

2016-03-23